

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Anita Sowińska

DGO-OP.0500.13.2026.AK
4338117.17686996.14321208
Warszawa, 29-04-2026

Dot. odpowiedź na interpelację Posła Kamila Wnuka oraz grupy Posłów w sprawie podsumowania funkcjonowania systemu kaucyjnego oraz braku objęcia nim tzw. małych, K10INT16545

Pan
Włodzimierz Czarzasty,
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację poniżej przedstawiam szczegółowe wyjaśnienia.

- 1. Jak Ministerstwo Klimatu i Środowiska ocenia funkcjonowanie systemu kaucyjnego po pierwszych miesiącach jego obowiązywania?***
- 2. Ile punktów zbiórki oraz ile automatów do zwrotu opakowań działa obecnie w ramach systemu kaucyjnego w skali kraju?***

Od początku działania systemu kaucyjnego (od 1 października 2025 r.) **wprowadzono do obrotu ok. 2,8 mld sztuk opakowań (butelek z tworzyw sztucznych i puszek metalowych)**. Natomiast **zebrano łącznie ok. 800 mln sztuk odpadów opakowaniowych**.

Pozostałe zebrane dane wg. stanu na koniec marca 2026 r.:

- do systemu przystąpiło 185 przedsiębiorców wprowadzających napoje w opakowaniach;
- zarejestrowano ok. 5,5 tys. unikalnych rodzajów opakowań;
- **utworzonych zostało 52 tys. punktów zbiórki z czego 46% stanowiły punkty w małych jednostkach handlowych (ok. 24 tys.);**
- w 9,5 tys. punktów zbiórka prowadzona jest za pomocą maszyn RVM;
- za pomocą maszyn RVM zebrano ok. 78% opakowań.

Mając na uwadze powyższe dane o wprowadzeniu i zbieraniu oraz uwzględniając zapowiadane wzrosty w związku z okresem wakacyjnym oszacowano, że w pierwszym pełnym roku funkcjonowania systemu kaucyjnego **zebrane zostanie ok. 231 tys. Mg zużytych butelek z tworzyw sztucznych oraz ok. 46 tys. zużytych puszek metalowych**. W powyższym szacunkach założono, że podmioty reprezentujące zapewnią ustawowo wymagany poziom selektywnego zbierania wynoszący 77%, co będzie pozytywnym wynikiem funkcjonowania systemu kaucyjnego.

- 3. Czy Ministerstwo prowadzi statystyki dotyczące zgłaszanych problemów z funkcjonowaniem systemu, w tym awarii automatów, błędów przy przyjmowaniu opakowań, odmów zwrotu kaucji lub nieprawidłowego oznakowania opakowań?***

Do ministerstwa są zgłaszane problemy z funkcjonowaniem systemu, w tym awarii automatów, błędów przy przyjmowaniu opakowań, odmów zwrotu kaucji lub nieprawidłowego oznakowania opakowań. W 2026 r. wpłynęło ok. 350 takich zgłoszeń.

4. Ile skarg i zgłoszeń od konsumentów, sklepów oraz samorządów wpłynęło dotychczas do Ministerstwa lub podległych instytucji w związku z działaniem systemu kaucyjnego?

Od początku 2026 r. zostały zgłoszone 24 skargi i wnioski dot. systemu kaucyjnego.

5. Dlaczego system kaucyjny nie obejmuje obecnie jednorazowych butelek szklanych, w tym tzw. „małpek”, mimo że są one widocznym i uciążliwym odpadem porzucanym w przestrzeni publicznej? Zakres systemu określony przez resort obejmuje szkło wyłącznie wielokrotnego użytku, wiedząc, że średnio Polacy dziennie kupują około 3 miliony takich butelek z alkoholem?

W związku z uruchomionym od 1 października 2025 r. systemem kaucyjnym planuje się w najbliższym czasie rozpoczęcie po raz kolejny dyskusji dotyczącej wprowadzenia „małpek” do systemu kaucyjnego. Znając jednak wagę poruszonego tematu, analizowane są możliwości i ryzyka związane z wprowadzaniem takich zmian.

Temat rozszerzania systemu kaucyjnego o kolejne frakcje jest obecnie dyskutowany w czasie spotkań i debat z branżą. Analizujemy zgłaszane w tym zakresie postulaty, jednak temat ten musi zostać poddany dyskusji w gronie eksperckim. Objęcie systemem kolejnej frakcji, obok dodatkowego obciążenia sklepów oraz zmniejszenia strumienia szklanych odpadów w systemie komunalnym wymagałoby istotnych inwestycji w infrastrukturę. Obecnie systemy kaucyjne zaplanowane są dla frakcji jasno wskazanych w ustawie i dla tych strumieni budowana jest infrastruktura i logistyka. Ewentualna modyfikacja musi zostać szeroko skonsultowana zanim podjęte zostaną działania, które mogą mieć konsekwencje zarówno dla wprowadzających, sklepów, operatorów jak i dla klientów. Operatorzy dokładają starań, aby koordynować działanie systemów w oparciu o obowiązujące przepisy w tym zakresie, dlatego kluczowe jest, aby zapewnić im możliwość rozwijania systemu w stabilnym otoczeniu prawnym, a ewentualne zmiany legislacyjne poddawać szerokim konsultacjom i wprowadzać z odpowiednim *vacatio legis*, dając przedsiębiorcom czas na dostosowanie się.

- 6. Czy Ministerstwo podtrzymuje stanowisko, że decyzja o ewentualnym objęciu „małpek” systemem kaucyjnym ma zostać podjęta w 2026 r.? Jeśli tak, to na jakim etapie są obecnie analizy i kiedy można spodziewać się ostatecznych rozstrzygnięć?**
- 7. Czy Ministerstwo przygotowuje projekt nowelizacji ustawy rozszerzający system kaucyjny na jednorazowe butelki szklane po alkoholu lub jeszcze inne opakowania? Jeśli tak, to jaki jest planowany termin przedstawienia takich przepisów?**

Obecnie prowadzimy rozmowy z branżą dot. ewentualnego rozszerzenia systemu o kolejne frakcje, w tym właśnie jednorazowe opakowania szklane. Wstuchujemy się w argumenty zarówno za jak i przeciw takiemu rozwiązaniu. Poznajemy doświadczenia innych krajów, w których szkło zbierane jest w ramach systemów kaucyjnych. Chcielibyśmy nasz krajowy system wzorować na najlepszych rozwiązaniach i uniknąć problemów, jakie przy wdrażaniu tego rozwiązania napotkały inne kraje europejskie.

MKiŚ nie wyklucza zmian w tym zakresie w kolejnych latach funkcjonowania systemu. Decyzja o ewentualnej inicjatywie ustawodawczej zostanie podjęta w 2026 r.

8. Jakie były przesłanki merytoryczne i środowiskowe wyłączenia „małpek”?

Objęcie systemem kaucyjnym opakowań szklanych jednorazowego użytku dyskutowane było podczas prac nad projektem pierwszej ustawy ustanawiającej system kaucyjny w 2022 r. Ustawa została przyjęta w 2023 r. przez poprzedni rząd i poparta w głosowaniu przez znaczącą większość parlamentu. W ostatecznym dokumencie znalazły się: butelki z tworzyw sztucznych o pojemności do 3 litrów, puszki metalowe o pojemności do 1 litra oraz butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do 1,5 litra. Ustawa z 2023 r. nie przewidywała włączenia frakcji szkła jednorazowego użytku.

W 2024 r. przeprowadzono konieczną nowelizację ustawy, która uszczelniła system – m.in. wdrożono zamknięty obieg kaucji, aby zapobiec możliwym defraudacjom. Korekty skupiały się na zapewnieniu bezpieczeństwa systemu (podążanie kaucji za opakowaniem, kontrole WIOŚ), a także usprawnieniu systemu (logistyka zwrotna, zapewnienie co najmniej 1 punktu zbiórki w każdej gminie, wyłączenie mleka i produktów mlecznych ze względów sanitarnych, itp.).

Na tym etapie organizacje zrzeszające przedstawicieli handlu i dystrybucji oraz małe sklepy podnosiły, że ze względu na ilości opakowań szklanych jednorazowego użytku, ich ciężar oraz trudności zbiórki tego materiału, nie dadzą sobie rady z tak dużym logistycznym wyzwaniem.

9. Jaki wpływ na systemy gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach ma odpływ najbardziej wartościowych surowców, takich jak PET i puszki aluminiowe, poza gminny system selektywnej zbiórki? Czy ministerstwo posiada takie dane, czy zrobiło taką analizę, a jeśli nie to dlaczego?

Ministerstwo wysyłało informacje¹ do wszystkich urzędów marszałkowskich oraz gmin, dotyczącą zmian wynikających z wprowadzenia systemu kaucyjnego. Poinformowano, że podmiot reprezentujący będzie zobowiązany do sporządzania rocznego sprawozdania o odpadach opakowaniowych, odebranych z jednostek handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktów zbierających opakowania i odpady opakowaniowe objętych systemem kaucyjnym na terenie danej gminy. Dane te będą mogły być uwzględnione w sprawozdaniach sporządzanych przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast na podstawie art. 9q ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733, z późn. zm.).

Ponadto Ministerstwo udziela na bieżąco informacji na pytania kierowane z urzędów marszałkowskich oraz gmin (pisma, bezpośredni kontakt z pracownikami urzędów) dotyczące zarówno funkcjonowania systemu kaucyjnego jak i prawidłowego sporządzania sprawozdań, w tym sposobu uwzględniania w nich danych dotyczących odpadów zebranych w ramach systemu kaucyjnego.

Urzędy marszałkowskie oraz gminy zostały poinformowane o sposobie przekazywania danych oraz o prawidłowym sposobie ich uwzględniania w składanych sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi – przekazano szczegółowe informacje dotyczące zmian w formularzach sprawozdawczych, które zostały dostosowane aby w przejrzysty sposób gminy mogły wykazywać osobno dane dotyczące zebranych odpadów w ramach systemu kaucyjnego oraz masy tych odpadów, która została przekazana do recyklingu i może być wliczona przy obliczaniu osiągniętego przez gminę poziomu.

Należy przyjąć, że wprowadzenie systemu kaucyjnego wpłynie pozytywnie na zwiększenie poziomów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych i ich recykling, ponieważ do

¹ m.in. Pismo z dnia 16 lutego 2026 r., znak: DGO-OK.055.26.2026.

recyklingu będzie trafiało więcej czystego surowieca, który zostanie skierowany do zagospodarowania w odpowiednich instalacjach.

W związku z uruchomieniem systemu kaucyjnego w październiku 2025 r. dane będą raportowane w sprawozdaniach składanych w roku 2026. Zgodnie z obowiązującym systemem sprawozdawczym urzędy marszałkowskie zobowiązane są do przekazania sprawozdania za rok 2025 w terminie do 15 lipca 2026 r. – po weryfikacji danych będą dostępne informacje dotyczące odpadów opakowaniowych zebrane w ramach systemu kaucyjnego w 2025 r. Należy jednak mieć na uwadze, że sprawozdania obejmują cały rok kalendarzowy – zatem dane dotyczące systemu kaucyjnego będą obejmowały tylko okres funkcjonowania systemu od października do grudnia 2025 r.

- 10. Czy Ministerstwo posiada wyliczenia, o ile przeciętnie wzrosły lub mogą wzrosnąć koszty funkcjonowania gminnych systemów gospodarki odpadami po wdrożeniu systemu kaucyjnego?**
- 11. Czy Ministerstwo analizowało wpływ systemu kaucyjnego na wysokość opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi ponoszonych przez mieszkańców? Jeśli tak, proszę o przedstawienie tych analiz.**
- 12. Czy rząd przewiduje mechanizmy rekompensujące samorządom ewentualny wzrost kosztów wynikający z funkcjonowania systemu kaucyjnego, zwłaszcza w sytuacji odpływu surowców o najwyższej wartości rynkowej?**
- 13. W jaki sposób Ministerstwo ocenia sygnały samorządów, że koszty obsługi systemów komunalnych nie maleją, mimo wyłączenia części opakowań z gminnego strumienia odpadów?**

Odnosząc się do kwestii kosztów gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi należy na wstępie wskazać, że ewentualny wzrost cen odbioru oraz zagospodarowania odpadów może wynikać z wielu czynników, zwłaszcza makroekonomicznych tj. inflacja, koszty płac, koszty związane z produkcją i dystrybucją, np. z ceną energii czy paliwa, a także ogólną sytuacją gospodarczą. Należy również zauważyć, że analizując dane za rok 2025 trzeba uwzględnić, że system kaucyjny funkcjonował w 3 ostatnich miesiącach 2025 r. i nie był jeszcze tak szeroko wdrożony, żeby mógł oddziaływać na decyzje w gminach.

W związku z powyższym, aktualnie nie można jednoznacznie ocenić wpływu wprowadzenia systemu kaucyjnego na koszty gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi. Oczekuje się, że nowy model ROP powinien zapewnić finansowanie gospodarowania odpadami opakowaniowymi wytworzonymi w systemie gminnym (finansowanie gmin i podmiotów przetwarzających odpady opakowaniowe), co będzie stanowiło blisko 24% wydatków gmin w tym zakresie. W konsekwencji, wydatki gmin i związków międzygminnych na gospodarkę odpadami komunalnymi powinny ulec pomniejszeniu o te wartości oraz zapewnić stabilizację, a w dłuższej perspektywie zmniejszenie realnych kosztów (po uwzględnieniu inflacji) ponoszonych przez mieszkańców w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

- 14. Czy Ministerstwo potwierdza, że opakowania zwracane w systemie kaucyjnym będą uwzględniane przy wyliczaniu poziomów recyklingu gmin? Jeśli tak, to na jakich dokładnie zasadach i czy wszystkie samorządy otrzymały już jednoznaczne wytyczne w tej sprawie?**

Część wyjaśnień udzielono w odpowiedzi na pytanie nr 9.

Podmioty reprezentujące mają obowiązek złożenia sprawozdania w każdej gminie, w której prowadzono zbieranie, o masie odpadów zebranych oraz przekazanych do odzysku, w tym

recyklingu. Wyniki osiągnięte w ramach systemów kaucyjnych samorządy województw uwzględniają w swoich sprawozdaniach przekazywanych do marszałków województw. Dane te wpłyną na możliwość zwiększenia osiąganego przez gminy poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, który został ustanowiony w art. 3b ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733).

Ministerstwo przyjęło zasadę komplementarności systemu kaucyjnego i systemów gminnych. W praktyce działania obejmują:

- harmonizację metodyki raportowania tak, by uwzględniła fakt objęcia części opakowań systemem kaucyjnym i aby uniknąć sztucznego zaniżenia wskaźników gmin;
- dialog z operatorami i gminami w celu ustalenia praktycznych rozwiązań raportowych oraz przepływu informacji;
- opracowanie interpretacji i wytycznych ujednolicających stosowanie przepisów i procedur w obszarze ewidencji i raportowania;
- działania edukacyjne i informacyjne, w tym kampanię MKiŚ oraz współpracę z operatorami systemu kaucyjnego, by zapewnić sprawne przekazywanie danych i eliminowanie luk systemowych.

Dokonywane przez mieszkańców zwroty odpadów opakowaniowych w ramach systemów kaucyjnych zwiększać będą poziom selektywnego zbierania, oraz będą mogły zostać zaliczone do poziomów recyklingu odpadów komunalnych zapewnianych przez gminy.

Dane ze sprawozdań za 2025 r. i za kolejne lata przygotowywane przez podmioty prowadzące systemy kaucyjne są przekazywane do gmin, które będą mogły uwzględnić je w swoich sprawozdaniach. Z uwagi na wysoką skuteczność selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych w krajach europejskich (wydajność ok. 90%), wdrożenie systemu kaucyjnego wpłynie pozytywnie na możliwość osiągnięcia przez gminy wymaganych celów, a tym samym unikania ewentualnych kar finansowych za ich niezrealizowanie.

Pozyskiwany będzie czysty surowiec, który będzie mógł być stosowany do produkcji kolejnych opakowań, w tym do kontaktu z żywnością. Włączenie samorządu w działania wspomagające rozwój systemu kaucyjnego będzie istotne dla zapewnienia powszechności systemu. Ministerstwo liczy na współpracę gmin z operatorami systemu w zakresie organizacji punktów zbierania odpadów opakowaniowych, a także prowadzenia działań informacyjnych dla mieszkańców i przedsiębiorców na swoim terenie.

15. Ilu operatorów systemu kaucyjnego posiada obecnie zezwolenie na prowadzenie systemu oraz jak Ministerstwo ocenia stopień ich przygotowania organizacyjnego i logistycznego do pełnej obsługi rynku w 2026 r.?

Aktualnie zezwolenie na prowadzenie systemu kaucyjnego posiadają następujące podmioty:

- Zwrotka S.A.
- Polka S.A.
- OK Operator Kaucyjny S.A.
- Reselekt S.A.
- Kaucja.pl – Krajowy System Kaucyjny S.A.
- Polski System Kaucyjny S.A.
- Ecokaucja Polska S.A.

Informacja o podmiotach posiadających zezwolenie dostępna jest na stronie internetowej systemu kaucyjnego w zakładce – operatorzy - <https://www.gov.pl/web/klimat/system-kaucyjny-operatorzy>.

Według zebranych danych w 2025 r. wprowadzono do obrotu 250 mln szt. opakowań objętych systemem kaucyjnym. Natomiast w samym styczniu 2026 r. wprowadzenie do obrotu wyniosło już 280 mln szt. takich opakowań, a zbiórka ok. 25 mln sztuk. W marcu 2026 r. wprowadzenie do obrotu wyniosło ok. 670 mln szt. opakowań objętych systemem, a zbiórka ok. 270 mln szt. W pierwszych dwóch tygodniach kwietnia wprowadzono do obrotu 1 mld. opakowań a zebrano ok 280 mln. Dane te pokazują wielokrotny wzrost ilości opakowań wprowadzanych i zbieranych w kolejnych okresach.

Od początku działania systemu kaucyjnego (od 1 października 2025 r.) wprowadzono do obrotu ok. 2,8 mld opakowań, natomiast zebrano łącznie ok. 800 mln sztuk odpadów opakowaniowych.

Ocenia się, że operatorzy systemu kaucyjnego są dobrze przygotowani do realizacji zadań ustawowych. Sukcesywnie otwierają punkty zbiórki, planują dalszy rozwój oraz współpracują ze sklepami, konsekwentnie rozbudowując sieć punktów odbioru opakowań. Po pierwszym okresie funkcjonowania systemu dokonują ponownej estymacji ilości opakowań wprowadzanych do obiegu i wdrażają niezbędne modyfikacje organizacyjne i operacyjne, aby zapewnić funkcjonowanie systemu w warunkach zwiększonej ilości zwrotów. Ministerstwo Klimatu i Środowiska pozostaje z operatorami w stałym kontakcie roboczym oraz prowadzi bieżącą współpracę w zakresie wdrażania i doskonalenia systemu. Przepisami ustawy operatorzy zobowiązani są do organizacji przynajmniej jednego stacjonarnego punktu zbiórki odpadów w każdej gminie obecnie wskazują pokrycie kraju na poziomie ok. 99,7%, przy czym ze względu na stale rozwijający się system – pokrycie to stale się zmienia.

16. Czy Ministerstwo planuje uproszczenie zasad funkcjonowania systemu kaucyjnego dla konsumentów i sklepów, tak aby ograniczyć chaos organizacyjny i zwiększyć akceptację społeczną dla tego rozwiązania?

System kaucyjny opiera się na jasnych i intuicyjnych zasadach, które są czytelne zarówno dla konsumentów, jak i dla podmiotów uczestniczących w jego realizacji. Zwrot opakowań odbywa się w powszechnie dostępnych punktach zbiórki, a pobranie i oddanie kaucji stanowi prostą, znaną już w wielu krajach czynność. Jednolita logika działania systemu – kupuję produkt, oddaję puste opakowanie, otrzymuję zwrot kaucji – sprawia, że nie wymaga on skomplikowanych procedur ani dodatkowych wyjaśnień.

Zarówno sklepy, jak i konsumenci znajdują się obecnie w procesie uczenia się praktycznego funkcjonowania systemu kaucyjnego. Doświadczenia z dotychczasowego okresu jego działania wskazują, że wraz z upływem czasu uczestnicy systemu stopniowo nabywają wiedzę i przyzwyczajenia związane z jego obsługą, co przekłada się na coraz sprawniejsze korzystanie z przyjętych rozwiązań. Im dłużej system będzie funkcjonował w niezmienionej formule, tym większy poziom oswojenia i akceptacji można przewidywać zarówno po stronie detalistów, jak i klientów, co sprzyja stabilizacji oraz efektywności jego działania.

W tym kontekście obecne rozwiązania można uznać za wystarczająco proste i adekwatne do celu, jakim jest skuteczny i powszechny zwrot opakowań, bez potrzeby ich dalszego upraszczania na etapie systemowym.

17. Czy w 2026 r. planowane jest przedstawienie publicznego raportu podsumowującego pierwszy okres funkcjonowania systemu kaucyjnego, obejmującego jego efekty środowiskowe, koszty, wpływ na samorządy oraz rekomendacje zmian legislacyjnych?

Należy podkreślić, że jakiegokolwiek dane, które mogłyby zostać uznane za wiarygodne i miarodajne – w szczególności w zakresie efektów środowiskowych, rzeczywistych kosztów

funkcjonowania systemu oraz jego wpływu na samorządy – będą dostępne dopiero po zakończeniu pierwszego pełnego roku działania systemu.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska stoi na stanowisku, że rzetelna ocena systemu wymaga analizy kompletnych danych rocznych, obejmujących pełny cykl operacyjny, sezonowość zwrotów oraz ustabilizowanie procesów po stronie operatorów, handlu i konsumentów. Wcześniejsze podsumowania, oparte na niepełnych lub fragmentarycznych informacjach, mogłyby prowadzić do wniosków nieodzwierciedlających faktycznego funkcjonowania systemu.

W związku z powyższym, ewentualne kompleksowe podsumowanie pierwszego okresu funkcjonowania systemu kaucyjnego, obejmujące jego efekty, koszty, wpływ na jednostki samorządu terytorialnego oraz potencjalne rekomendacje zmian legislacyjnych, będzie możliwe do przygotowania przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska dopiero po uzyskaniu i przeanalizowaniu danych za cały pierwszy rok działania systemu.

18. Czy Ministerstwo uważa, że bez objęcia systemem „małpek” możliwe będzie realne ograniczenie zaśmiecenia przestrzeni publicznej szkłem jednorazowym po alkoholu?

Ministerstwo dostrzega, że objęcie systemem kaucyjnym określonych frakcji opakowań ma bezpośredni i zauważalny wpływ na poziom zaśmiecenia przestrzeni publicznej. Przykład funkcjonującego od kilku miesięcy systemu w odniesieniu do butelek PET oraz puszek wskazuje, że surowce te w istotnym stopniu zniknęły z przestrzeni publicznej – nie zalegają już w parkach, przydrożnych rowach ani na placach, co potwierdza skuteczność mechanizmu kaucji jako zachęty do zwrotu opakowań.

Potencjalne objęcie systemem kaucyjnym jednorazowych opakowań szklanych mogłoby przełożyć się na realny wzrost poziomu selektywnego zbierania szkła oraz dodatkowo wpłynąć na poprawę czystości przestrzeni publicznych.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że kwestia popytu na małe opakowania alkoholu stanowi złożony problem społeczny, wykraczający poza samą konstrukcję systemu kaucyjnego. Z tego względu ewentualne decyzje dotyczące rozszerzenia systemu na kolejne kategorie opakowań powinny być rozpatrywane w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem aspektów środowiskowych, społecznych oraz zdrowotnych, a nie wyłącznie w kontekście ograniczania zaśmiecenia.

19. Czy operatorami systemu kaucyjnego są polskie firmy? Czy ten obieg zamknięty jest na terenie Polski, czy zarabiają na tym firmy zagraniczne? Prosimy o szczegółowe informacje.

Przepisy regulujące funkcjonowanie systemu kaucyjnego w sposób jednoznaczny określają wymagania, jakie musi spełnić podmiot ubiegający się o status operatora systemu. Dotyczą one m.in. formy organizacyjnej, zdolności finansowej, doświadczenia operacyjnego, zapewnienia ogólnokrajowego zasięgu działania, infrastruktury logistycznej oraz zdolności do realizacji obowiązków sprawozdawczych i rozliczeniowych. Każdy operator, niezależnie od struktury kapitałowej, zobowiązany jest do działania zgodnie z polskim porządkiem prawnym oraz pod nadzorem właściwych organów.

Operatorami systemu kaucyjnego mogą być zarówno podmioty z kapitałem krajowym, jak i podmioty z udziałem kapitału zagranicznego, o ile spełniają wszystkie ustawowe warunki. System nie jest „zamknięty” wyłącznie na firmy polskie, jednak jego funkcjonowanie odbywa się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w oparciu o krajowe regulacje, a zasadnicza

część procesów – takich jak zbiórka, sortowanie, logistyka i rozliczenia – realizowana jest w Polsce, z udziałem krajowych przedsiębiorstw i dostępnej infrastruktury.

Należy jednocześnie podkreślić, że celem systemu kaucyjnego nie jest generowanie zysków dla określonych podmiotów, lecz osiągnięcie celów środowiskowych, w szczególności zwiększenie poziomów zbiórki i recyklingu opakowań oraz ograniczenie zaśmiecenia przestrzeni publicznej. Model systemu zakłada ścisłe reguły finansowe oraz przejrzystość rozliczeń, a wszyscy operatorzy – niezależnie od pochodzenia kapitału – podlegają tym samym obowiązkom, kontrolom i mechanizmom nadzorczym wynikającym z przepisów prawa.

20. System kaucyjny został wprowadzony jeszcze przez poprzedni rząd, jakie chronologicznie zostały dokonane w nim zmiany i jakie zmiany są jeszcze planowane?

System kaucyjny został wprowadzony ustawą z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1852). Podstawowe założenia:

- system kaucyjny obejmuje opakowania na napoje z tworzyw sztucznych o pojemności do 3l, butelki szklane wielokrotnego użytku na napoje o pojemności do 1,5l (do 2029 r. wyłączone z systemu za sprawą nowelizacji poselskiej z 2026 r.) oraz puszki metalowe o pojemności do 1l;
- system kaucyjny obejmie obszar całego kraju i będzie bezparagonowy;
- system kaucyjny tworzą przedsiębiorcy wprowadzający napoje w opakowaniach, ich przedstawicielem jest podmiot reprezentujący;
- uruchomienie systemu kaucyjnego wymaga uzyskania zezwolenia, wydanego w drodze decyzji, przez ministra właściwego do spraw klimatu;
- podmiot reprezentujący jest obowiązany do złożenia ministrowi właściwemu do spraw klimatu corocznego sprawozdania o funkcjonowaniu systemu kaucyjnego;
- wprowadzający napoje w opakowaniach objęci systemem mają obowiązek osiągnąć poziomy selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych (docelowo 90% wprowadzonych opakowań objętych systemem);
- w przypadku nieosiągnięcia wymaganych poziomów selektywnego zbierania wprowadzający ponoszą opłatę produktową;
- przepisy zobowiązują każdy sklep o powierzchni handlowej powyżej 200 m² do odbierania pustych opakowań i odpadów opakowaniowych powstałych z opakowań objętych systemem kaucyjnym oraz do zwrotu kaucji. Mniejsze jednostki handlowe mogą odbierać te opakowania i odpady opakowaniowe oraz zwracać kaucję na zasadzie dobrowolności;
- wszystkie jednostki handlowe są obowiązane do pobierania kaucji za napoje w opakowaniach objętych systemem, które posiadają w swojej ofercie.

Pierwszą zmianą ustawy wprowadzającej system kaucyjny była ustawa z dnia 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024 r. poz. 1911), która wprowadziła m.in.:

- zwiększenie roli koordynującej ministra w celu zapewnienia sprawności działania i terminowości uruchomienia systemu w tym zwiększenie nadzoru Ministra nad stworzonymi systemami kaucyjnymi na etapie poprzedzającym uruchomienie

systemów (w szczególności ograniczenie nieprawidłowości w zakresie planowania działania systemów kaucyjnych);

- zamknięty system obiegu kaucji, czyli wdrożenie rozwiązania polegającego na pobieraniu kaucji w całym łańcuchu dystrybucji;
- zapewnienie rzeczywistego objęcia systemem kaucyjnym całego kraju poprzez wprowadzenie wymogu utworzenia co najmniej jednego stacjonarnego punktu odbierania opakowań i odpadów opakowaniowych objętych systemem kaucyjnym od użytkowników końcowych w każdej gminie spowoduje, że podmioty te będą miały jasną wytyczną co do minimalnej ilości takich punktów;
- zwolnienie z wymogu uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów w zakresie logistyki zwrotnej tj. zbierania odpadów opakowaniowych objętych ustawą, odebranych od prowadzących nieprofesjonalną zbiórkę;
- wyłączenie opakowań po produktach mlecznych z obowiązku objęcia systemem kaucyjnym;
- wskazanie, że od 2026 r. opłata produktowa, która ponosić będą wprowadzający, którzy nie przystąpili do żadnego z systemów kaucyjnych obliczana będzie jako potrójna stawka opłaty produktowej określonej dla danego rodzaju opakowania na napoje (wyłączenie niepożądanego alternatywy nieprzystępowania do systemu przez wprowadzających).

Drugą i aktualnie ostatnią zmianą był poselski projekt ustawy zgłoszony przez posłankę Gabriellę Lenartowicz – ustawa z dnia 9 stycznia 2026 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, ustawy o odpadach oraz ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2026 r. poz. 174). W ustawie wprowadzono kluczową zmianę legislacyjną, która ma na celu zapewnienie stabilnych i przewidywalnych ram prawnych dla dalszego funkcjonowania istniejących, rynkowych systemów zwrotu szklanych butelek wielokrotnego użytku. W związku z zmianą uczestnictwo w centralnym systemie kaucyjnym w odniesieniu do opakowań szklanych wielokrotnego użytku ma charakter dobrowolny, przy pozostawieniu możliwości prowadzenia własnych systemów zbiórki butelek szklanych wielokrotnego użytku przez przedsiębiorców.

Projekt ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (nr w wykazie UC100), który zapewni dostosowanie przepisów krajowych do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/40 z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, zmiany rozporządzenia (UE) 2019/1020 i dyrektywy (UE) 2019/904 oraz uchycenia dyrektywy 94/62/WE, zakłada wprowadzenie dalszych zmian w systemie kaucyjnym:

- wyłączenie z systemu wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje o pojemności mniejszej niż 0,1 litra, z wyjątkiem wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje alkoholowe;
- wyłączenie z systemu wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje nabywanych bezpośrednio przez resort obrony narodowej i Rządową Agencję Rezerw Strategicznych;
- wskazanie wprost, że innym punktem zbierającym opakowania i odpady opakowaniowe objęte systemem kaucyjnym może być w szczególności jednostka sektora finansów publicznych;

- nałożenie na podmiot reprezentujący obowiązek zawarcia umowy z każdym przedsiębiorcą prowadzącym jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego o powierzchni sprzedaży nie większej niż 200 m², który się do niego zgłosi (wcześniej obowiązek ciążył na podmiocie prowadzącym jednostkę handlową – praktyka wskazuje, że takie umowy przy biernych jednostkach handlowych nie są użyteczne);
- wyłączenie apteki punktów aptecznych, hurtowni farmaceutycznych z obowiązku uczestniczenia w systemie kaucyjnym w zakresie zwracania kaucji oraz zbierania pustych opakowań i odpadów opakowaniowych oraz obowiązku zawarcia umowy;
- wprowadzenie dla przedsiębiorców prowadzących jednostki handlu detalicznego w sektorze HoReCa możliwość odstąpienia od pobrania kaucji, jeżeli zostaną spełnione łącznie następujące warunki: opakowanie jest otwierane na terenie obiektu, napój jest spożywany na terenie obiektu oraz puste opakowanie lub odpad opakowaniowy jest zwracany na terenie obiektu.

Planowanie kolejnych zmian w ustawie planuje się rozpocząć od czerwca 2026 r.

Z wyrazami szacunku

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM